

LEARNING TECH NUMMER 1 – LÆREMIDDEFORSKNING I SKANDINAVIEN – STATUS OG PERSPEKTIV

Velkommen til det første nummer af det nye tidsskrift LEARNING TECH – Tidsskrift for læremidler, didaktik og teknologi, som er afløseren for Læremiddel.dk's tidligere tidsskrift Læremiddeldidaktik. LEARNING TECH er et forskningstidsskrift, og derfor har alle artikler også undergået peer-review. Tidsskriftet vil bringe artikler, der ramer genstandsfeltet, som er mødet mellem læremidler, didaktik og teknologi. LEARNING TECH vil udkomme to gange årligt med artikler på dansk, svensk, norsk eller engelsk. Det vil udkomme i en online-version og i et begrænset oplag som tryksag.

Et forskningsbaseret tidsskrift med fokus på læremidler, didaktik og teknologi vil kunne få en stor betydning som platform for den voksende skandinaviske læremiddelforskning.

Det første nummer indeholder en status og et perspektiv på læremiddelforskningen i Skandinavien, men med særligt fokus på Danmark og Norge. Målet med nummeret er at skabe et afsæt for at forstå hvad og hvem, der har præget forskningsindsatsen på læremiddelfeltet i Skandinavien og derefter skabe et overblik, der i treklangen mellem læremidler, teknologi og didaktik folder et perspektiv ud i forhold til hvordan læremidler, didaktik og teknologi kan tænkes sammen med undervisning og læring og ikke mindst med hvilken kvalitet og hvilket udbytte?

De forskellige artikler udgør nedslag, der markerer, at tidsskriftets første nummer tager fat i læremiddelforskningen, som den har etableret sig i en norsk tekstforankret forskning med særlig henblik på læremidlets tekster og læremidler i brug og en dansk læremiddelforskning etableret omkring analyse, vurdering og brug af læremidler samt opbygning af et fagsprog om læremidler/multimodalitet.

I Danmark har oprettelsen af Nationalt Videncenter for Læremidler (Læremiddel.dk) haft afgørende betydning for etableringen af et forskningsbaseret fagsprog om læremidler, herunder kategoriseringer af læremiddeltyper, multimodalitetsteori baseret på fag-, almindidaktisk- og socialsemiotisk teori. Arbejdet med definitioner og et ønske om at karakterisere teknologi som midler med læring som mål har udstukket en forskningsposition, der forsker i læremidlets betydning for, hvordan undervisning kan planlægges, og læring tilrettelægges.

Den norske indsats har især haft fokus på, at alle tekster på et vist niveau var pædagogiske tekster, og at disse tekster positionerer elever, lærere og ikke mindst særligt udsatte fx handikappede, elever fra sproglige mindretal m.fl. Teoretisk har der været tale om læseforståelse, læremiddelbrug og tekstanalyse med et teoretisk afsæt i tekstlingvistiske og tekstanalytiske positioner.

I disse sammenhænge har teknologi og didaktik spillet en afgørende rolle for at forstå læremiddelbegreber, for at arbejde med læremidler i brug og for at udvikle teori om læremidler og læremiddelbrug. Dette første nummer indeholder artikler fra fremtrædende læremiddel- og teknologiforskere.

ARTIKLERNE I LEARNING TECH NUMMER 1

Thomas Illum Hansen indleder nummeret med artiklen *”Læremidler og læremiddelforskning i Danmark – før og efter den fællesoffentlige digitaliseringsstrategi (2011)”*, hvori han gør rede for, hvordan læremidler er blevet defineret i Danmark de sidste 30 år, og hvad der har kendetegnet læremiddellandskabet i Danmark i perioden. Forfatteren kaster derpå lys over hvilken forskning, der siden 1985 har været i valg og brug af læremidler i Danmark. I artiklen vises, at der i Danmark ikke har været en samme tradition i forskning i læremidler, som det kendes fra Norge og Sverige, men at det først er de seneste 10 år, at der for alvor er blevet etableret et fokus på læremidler i form af særlige forskningsmiljøer.

Øystein Gilje viser i sin artikel *”Læremidler og læremiddelforskning i Norge – før og etter kunnskapsløftet (06)”*, hvordan lærermiddelforskningen i Norge har udviklet sig, og hvordan læremidler har været forstået særligt med fokus på valg og brug af læremidler i skolen. Artiklen viser også, hvordan elever, lærere og ledes valg af læremidler foregår. Endelig sætter Gilje også fokus på forholdet mellem papirbaserede, analoge læremidler og digitale læremidler.

Håvard Skaar viser med sin artikel *”Den digitale teksten i det norske morsmålfaget – Læremiddel og læringsmål”*, at forskning i digitale tekster i modersmålsfaget i Norge er styret uddannelsespolitisk ud fra en forudsætning om, at digitale tekster *skulle* integreres i undervisningen, hvorved det antages, at arbejdet med digitale tekster i sig selv styrker elevernes læring. Dette, hævder forfatteren, nødvendiggør, at

forskningen stiller kritiske spørgsmål til - og undersøger nærmere - om og på hvilke måder den digitale tekst kan siges at besidde særlige læringsfremmende egenskaber. Forfatteren problematiserer særligt, at man i Norge efter 2006 (Kunnskapsløftet) ikke skelner mellem digitale tekster som læremidler og som læringsmål; det er både en særlig tekst, som eleverne skal lære noget om og et læremiddel, som gør det lettere at indfri didaktiske målsætninger. Skaar viser på denne måde, at den digitale tekst tildeles en positiv egentyngde i forhold til elevernes tilegnelse af særlige kundskaber.

I artiklen *"Skolens nye literacy - Hvordan endres skolens tekstpraksiser når digital teknologi er tilgængelig i klasserommet?"* diskuterer Marte Bilkstad-Balas, de didaktiske konsekvenser af de teknologirige miljøer i både hjem og skole, som findes i Norge. Hun peger på, at dette har ført til ændringer af skole traditionelle literacy. Artiklen forfølger literacy-begrebet tilbage i tiden i skolen og viser hvordan det digitale klasserum, som hun begrebsætter, udvikler en ny literacy i skolen, når elever er engagerede i multiple tekstpraksisser. En af artiklens konklusioner er, at disse tekstpraksisser er mindre forankret i skolen som institution, end det har været tilfældet tidligere. I artiklen peges på fordele og uheldigheder ved en mere individualiseret og mindre institutionsforankret tekstpraksis i skolen.

I Cathrine Hasses artikel *"Teknologiforståelse i et kulturperspektiv"* er literacy-begrebet også til diskussion, nærmere bestemt technological literacy. Forfatteren undersøger i artiklen forskellige syn på teknologi og teknologiforståelse og viser ved hjælp af en model, der er udviklet i Technucation-projektet, hvordan og på hvilke måder teknologiforståelser udspiller sig i et hverdagsperspektiv. Forfatteren foreslår med dette afsæt i et hverdagsperspektiv, at man bevæger sig væk fra en forståelse af technological literacy, som den er forstået i tekniske videnskaber mod en mere situeret og relationel teknologiforståelse, en kulturel teknologiforståelse, der, pointerer forfatteren, er væsentlig for at forstå, hvad der sker i skolen, men også en teknologiforståelse, som ikke har fundet sin endelige udformning endnu.